

การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนวัดบ้านหลวง (บัวราษฎร์บำรุง)
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 1
Good Governance of Wat Ban Luang (Buaratbamrung)
School Under Nakhon Pathom Primary Educational
Service Area Office 1

¹ศิริพร สอนทอง ²ชัตติยา ดั่งสำราญ

¹Siriporn Sonthong ²Khattiya Duangsamran

^{1,2}คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยศิลปากร

^{1,2}Faculty of Education, Silpakorn University

¹Corresponding author, e-mail: Sonthong_S@su.ac.th

Received April 22, 2026; Revised May 6, 2026; Accepted: August 29, 2026

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนวัดบ้านหลวง (บัวราษฎร์บำรุง) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 1 2) แนวทางการพัฒนาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนวัดบ้านหลวง (บัวราษฎร์บำรุง) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 1 การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษา ครู และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 32 คน เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม มาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC (Index of Item Objective Congruence) เท่ากับ 1.00 และมีค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ 0.976 และแบบบันทึกการสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานและการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัย พบว่า 1) การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนวัดบ้านหลวง(บัวราษฎร์บำรุง) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับค่ามัธยเทศจากมากไปน้อย ดังนี้ หลักคุณธรรม/จริยธรรม หลักความเสมอภาค หลักเปิดเผย/โปร่งใส หลักนิติธรรม หลักการกระจายอำนาจ หลักประสิทธิภาพ หลักการมีส่วนร่วม/การพยายามแสวงหาฉันทามติ หลักการรับผิดชอบต่อ/สามารถตรวจสอบได้ หลักประสิทธิผล และ หลักการตอบสนอง ตามลำดับ 2) แนวทางการพัฒนาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนวัดบ้านหลวง (บัวราษฎร์บำรุง) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 1 เป็น

พหุแนวทาง โดยกำหนดให้ข้อที่มีค่ามัชฌิมเลขคณิตน้อยที่สุดในแต่ละด้านมาเป็นประเด็นเพื่อหาแนวทางพัฒนาจำนวน 10 ด้าน มีแนวทางในการพัฒนาทั้งหมด 19 แนวทาง

คำสำคัญ: การบริหารตามหลักธรรมาภิบาล; จังหวัดนครปฐม; โรงเรียนวัดบ้านหลวง

Abstract

This research article aimed to study 1) the good governance of Wat Ban Luang (Buaratbamrung) School under Nakhon Pathom Primary Educational Service Area Office 1; and 2) the guidelines for developing administration of good governance in Wat Ban Luang (Buaratbamrung) School under Nakhon Pathom Primary Educational Service Area Office 1 . This study employed a descriptive research design. The population consisted of the school director, deputy director, teachers, and members of the basic education school committee, totaling 32 participants. They were selected by Purposive Sampling. The instruments used for data collection included a five-point Likert scale questionnaire with an Index of Item-Objective Congruence (IOC) of 1.00 and a reliability coefficient, determined using Cronbach's Alpha, of 0.976, as well as an interview form. The statistics used for data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation, and content analysis. The research results were found as follows; 1) The good governance of Wat Ban Luang (Buaratbamrung) School under Nakhon Pathom Primary Educational Service Area Office 1 was at a high level overall. When considered by individual aspects, all aspects were also found at a high level. The aspects were ranked in descending order of arithmetic mean as follows: morality and ethics, equity, transparency, rule of law, decentralization, efficiency, participation/consensus-oriented, accountability, effectiveness, and responsiveness, respectively. 2 .) The guidelines for the school administration development with good governance of Wat Ban Luang (Buaratbamrung) School under Nakhon Pathom Primary Educational Service Area Office 1 were identified as a multi-approach. Assign the variables with the lowest arithmetic mean values in each aspect to be issues to find development 10 variables. There were 19 developmental guidelines.

Keywords: Management Based on Good Governance Principles; Nakhon Pathom Province; Wat Ban Luang School

บทนำ

ในศตวรรษที่ 21 โลกเผชิญการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและซับซ้อนจากบริบท VUCA สู่ BANI ซึ่งเกิดจากทั้งความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและวิกฤตการณ์สำคัญ ส่งผลให้รูปแบบการบริหารแบบดั้งเดิมไม่สามารถตอบสนองต่อความต้องการของสังคมได้อย่างเพียงพอ ท่ามกลางความ

เปลี่ยนแปลงนี้ หลักธรรมาภิบาลยังคงเป็นกลไกสำคัญในการเสริมสร้างความเข้มแข็งขององค์กรและภาครัฐ โดยมีการพัฒนาให้สอดคล้องกับยุคดิจิทัลมากขึ้น ทั้งการใช้ข้อมูลขนาดใหญ่ การบริหารเชิงหลักฐาน และการส่งเสริมความโปร่งใส การมีส่วนร่วม และความยั่งยืน สำหรับประเทศไทย แม้จะมีการกำหนดกรอบกฎหมายและนโยบายเพื่อส่งเสริมธรรมาภิบาลอย่างชัดเจนตั้งแต่ หลังวิกฤตเศรษฐกิจ พ.ศ. 2540 แต่ยังคงมีความท้าทายในการนำไปสู่การปฏิบัติจริง รวมถึงประเด็นด้านความโปร่งใส การทุจริต และความล่าช้าในระบบราชการ ขณะเดียวกัน การเติบโตของเทคโนโลยีดิจิทัลยังนำมาซึ่งความท้าทายใหม่ด้านการบริหารข้อมูล ความมั่นคงไซเบอร์ และจริยธรรมการใช้เทคโนโลยีซึ่งจำเป็นต้องบูรณาการหลักธรรมาภิบาลเข้ากับนวัตกรรมการบริหาร เพื่อให้สามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพในระยะยาว (สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (DGA), 2565)

ธรรมาภิบาล (Good Governance) เป็นหลักการสำคัญในการบริหารจัดการภาครัฐและสังคมสมัยใหม่ โดยมุ่งให้การใช้อำนาจรัฐและการดำเนินภารกิจสาธารณะยึดประโยชน์สูงสุดของประชาชน ภายใต้ความโปร่งใส ความเป็นธรรม ความรับผิดชอบ และความมีเหตุผล ทั้งในฐานะกรอบแนวคิดและแนวทางปฏิบัติที่ช่วยสร้างความเป็นระเบียบและความร่วมมือของทุกภาคส่วน สำหรับประเทศไทย แนวคิดดังกล่าวได้รับการผลักดันอย่างจริงจังภายหลังวิกฤตเศรษฐกิจ พ.ศ. 2540 และถูกพัฒนาอย่างต่อเนื่องผ่านกฎหมายและนโยบายสำคัญ เช่น รัฐธรรมนูญ พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี และยุทธศาสตร์ชาติ ซึ่งกำหนดหลักการบริหารภาครัฐที่เน้นนิติธรรม คุณธรรม ความโปร่งใส ความรับผิดชอบ การมีส่วนร่วม และความคุ้มค่า ในบริบทการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้นำหลักธรรมาภิบาลมาบูรณาการในการจัดการศึกษา โดยส่งเสริมการกระจายอำนาจให้สถานศึกษามีความคล่องตัว ควบคู่กับความรับผิดชอบต่อสังคมและการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ทั้งยังสอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติที่มุ่งเน้นความเสมอภาค คุณภาพ และประสิทธิภาพในการจัดการศึกษา ดังนั้น การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลจึงเป็นกลไกสำคัญในการยกระดับคุณภาพผู้เรียนและระบบการศึกษาโดยรวม โดยผู้บริหารมีบทบาทหลักในการขับเคลื่อนให้เกิดการดำเนินงานที่โปร่งใส ตรวจสอบได้ และตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมได้อย่างเหมาะสม (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.), 2555)

ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลจากรายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา (SAR) และผลการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของสถานศึกษา (ITA) ของโรงเรียนวัดบ้านหลวง (บวรราษฎร์บำรุง) พบว่า แม้สถานศึกษาจะมีผลการประเมินคุณภาพภายในอยู่ในระดับ “ยอดเยี่ยม” ทั้งระดับปฐมวัยและระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยเฉพาะด้านกระบวนการบริหารและการจัดการที่อยู่ในระดับ “ดีเลิศ” และมีผลการประเมิน ITA อยู่ในระดับ “ผ่านดีเยี่ยม” ซึ่งสะท้อนถึงความเข้มแข็งของระบบบริหารจัดการโดยรวม อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาในรอบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลยังพบประเด็นที่ควรพัฒนาในหลายมิติ กล่าวคือ ในด้านการมีส่วนร่วม แม้จะมีการเปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง ชุมชน และคณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมตามหลัก “ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตรวจสอบ ร่วมรับผิดชอบ” แต่ความต่อเนื่องของกลไกดังกล่าวยังอาจไม่เพียงพอต่อการติดตามและกำกับเชิงนโยบายได้อย่างทันการณ์ ขณะที่ด้านความโปร่งใส แม้ภาพรวมอยู่ในระดับสูง แต่ยังพบ

ข้อจำกัดในการเปิดเผยข้อมูลบางประเด็น โดยเฉพาะข้อมูลการจัดซื้อจัดจ้างที่ยังไม่ครบถ้วนหรือเข้าถึงได้สะดวกเพียงพอ ซึ่งสะท้อนถึงความจำเป็นในการพัฒนาความโปร่งใสเชิงสาธารณะให้มากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ ในมิติของประสิทธิภาพและความคุ้มค่า ยังปรากฏข้อจำกัดด้านทรัพยากรและโครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยี เช่น ความไม่เพียงพอของอุปกรณ์และสื่อดิจิทัล ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อคุณภาพการจัดการเรียนรู้และการบริหารข้อมูลของสถานศึกษา ขณะเดียวกัน ในระดับปฐมวียังพบประเด็นที่ควรพัฒนา ได้แก่ ความพร้อมของสื่อและแหล่งเรียนรู้ รวมถึงการจัดทำข้อมูลสารสนเทศรายบุคคลของผู้เรียน ซึ่งเกี่ยวข้องกับความเป็นส่วนตัวต่อคุณภาพผู้เรียนและความเสมอภาคทางการศึกษา ดังนั้น แม้สถานศึกษาจะมีระบบบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพและเป็นรูปธรรม แต่ยังคงจำเป็นต้องพัฒนาในด้านการมีส่วนร่วม ความโปร่งใส การใช้ทรัพยากร และระบบข้อมูลสารสนเทศ เพื่อยกระดับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลให้มีความสมบูรณ์และตอบสนองต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้อย่างเหมาะสมและต่อเนื่องในระยะยาว

ข้อมูลพื้นที่สำหรับการวิจัย ได้แก่ โรงเรียนวัดบ้านหลวง (บวรราษฎร์บำรุง) ตั้งอยู่ หมู่ที่ 2 ตำบลบ้านหลวง อำเภอดอนตูมจังหวัดนครปฐม รหัสไปรษณีย์ 73150 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 1 เป็นหน่วยงานทางการศึกษาของรัฐในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีฐานะเป็นนิติบุคคล เปิดทำการเรียนการสอนตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 2 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีนักเรียนทั้งสิ้นจำนวน 339 คน โดยมีนางสาววนิดา อรุณศรีประดิษฐ์ เป็นผู้อำนวยการสถานศึกษานายศิวดล สารพิมพ์ เป็นรองผู้อำนวยการสถานศึกษา มีครู จำนวน 18 คน เจ้าหน้าที่ธุรการ จำนวน 1 คน และนักการภารโรง จำนวน 1 คน รวมทั้งสิ้น 22 คน

จากผลการวิเคราะห์ดังกล่าวทำให้เห็นว่า โรงเรียนวัดบ้านหลวง(บวรราษฎร์บำรุง) แม้จะมีผลการดำเนินงานอยู่ในระดับที่โดดเด่น แต่ยังคงมีความจำเป็นต้องพัฒนาในบางมิติของหลักธรรมาภิบาล โดยเฉพาะด้านความโปร่งใสในการจัดซื้อจัดจ้าง การบริหารทรัพยากรเทคโนโลยีให้เกิดความคุ้มค่า และการเพิ่มระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนอย่างยั่งยืน ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนวัดบ้านหลวง (บวรราษฎร์บำรุง) เพื่อสังเคราะห์ผลการศึกษาเป็นแนวทางพัฒนาระบบการบริหารจัดการสถานศึกษา ให้มีความโปร่งใส มีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลสูงสุด สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนและหลักธรรมาภิบาลในยุคปัจจุบันต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อทราบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนวัดบ้านหลวง(บวรราษฎร์บำรุง) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 1
2. เพื่อทราบแนวทางการพัฒนาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนวัดบ้านหลวง (บวรราษฎร์บำรุง) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 1

ระเบียบวิธีวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงพรรณนา พื้นที่วิจัย คือ โรงเรียนวัดบ้านหลวง(บวรราษฎร์บำรุง) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 1 โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. **ข้อมูลด้านประชากร** คือ 1) ผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 1 คน 2) รองผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 1 คน 3) ครู จำนวน 17 คนและ 4) คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 13 คน รวมผู้ให้ข้อมูล 32 คน ใช้วิธีการคัดเลือกแบบไม่เป็นไปตามโอกาสทางสถิติ (Non-Probability Sampling) โดยผู้วิจัยใช้เทคนิคการเลือกด้วยวิธีการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2. **เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย** มี 2 ชนิด ได้แก่ 1) แบบสอบถามความคิดเห็น โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 สอบถามสถานภาพและข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตัวเลือกที่กำหนดคำตอบไว้ให้ (Forced choice) คือ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งปัจจุบัน และประสบการณ์ทำงานในตำแหน่งปัจจุบัน ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนวัดบ้านหลวง (บวรราชบุรีบารุง) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 1 ตามคู่มือหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (สำนักงาน ก.พ.ร.) ของแบบสอบถามในตอน 2 เป็นแบบสอบถามชนิดจัดลำดับคุณภาพ 5 ระดับของ ลิเคิร์ต (Likert's rating scales) 2) แบบสัมภาษณ์ เป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) ซึ่งมีลักษณะเป็นข้อคำถามปลายเปิด โดยผู้วิจัยได้พิจารณาผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามที่มีค่ามัธยฐานเลขคณิตน้อยที่สุด (arithmetic mean: μ) ในแต่ละด้านมาเป็นประเด็นในการสัมภาษณ์ เพื่อทราบข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนวัดบ้านหลวง(บวรราชบุรีบารุง) และรวบรวมด้วยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis)

3. **การเก็บรวบรวมข้อมูล** ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้ 1) ผู้วิจัยได้จัดทำหนังสือเสนอต่อคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร เพื่อขอความอนุเคราะห์จัดทำหนังสือถึงผู้อำนวยการโรงเรียนวัดบ้านหลวง (บวรราชบุรีบารุง) ซึ่งเป็นประชากรในการวิจัย เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูล ในการตอบแบบสอบถามตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยครั้งนี้ 2) ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยส่งแบบสอบถามความคิดเห็นและเก็บคืนแบบสอบถามความคิดเห็นด้วยตนเอง 3) ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ โดยนัดหมายวัน เวลาในการสัมภาษณ์และเก็บข้อมูลด้วยตนเอง

4. **การวิเคราะห์ข้อมูล** ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้ 1) การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งปัจจุบัน และประสบการณ์ทำงานในตำแหน่งปัจจุบัน โดยใช้ความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) 2) การวิเคราะห์ระดับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนวัดบ้านหลวง(บวรราชบุรีบารุง) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 1 โดยใช้มัธยฐานเลขคณิต (arithmetic mean: μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation: σ) โดยพิจารณาค่ามัธยฐานเลขคณิตของคะแนนที่ได้จากการตอบแบบสอบถามแล้วเทียบกับเกณฑ์ตามแนวคิดของเบสท์ (Best) 3) วิเคราะห์แนวทางการพัฒนาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนวัดบ้านหลวง (บวรราชบุรีบารุง) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 1 จากการใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis)

ผลการศึกษา

1. วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนวัดบ้านหลวง(บัวราษฎร์บำรุง) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้าน ดังนี้

ตารางที่ 1 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนวัดบ้านหลวง(บัวราษฎร์บำรุง) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 1 ในภาพรวม ดังที่ปรากฏในตารางที่ 1

(N=32)

ข้อที่	การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของ โรงเรียนวัดบ้านหลวง(บัวราษฎร์บำรุง) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 1	μ	σ	ระดับ
1	หลักประสิทธิภาพ	4.44	0.55	มาก
2	หลักประสิทธิผล	4.40	0.47	มาก
3	หลักการตอบสนอง	4.40	0.57	มาก
4	หลักการรับผิดชอบต่อ/สามารถตรวจสอบได้	4.43	0.53	มาก
5	หลักเปิดเผย/โปร่งใส	4.48	0.49	มาก
6	หลักนิติธรรม	4.46	0.41	มาก
7	หลักความเสมอภาค	4.48	0.61	มาก
8	หลักการมีส่วนร่วม/การพยายามแสวงหาฉันทามติ	4.43	0.69	มาก
9	หลักการกระจายอำนาจ	4.45	0.56	มาก
10	หลักคุณธรรม/จริยธรรม	4.49	0.54	มาก
รวม		4.44	0.45	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่าการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนวัดบ้านหลวง(บัวราษฎร์บำรุง) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.44$, $\sigma = 0.45$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปน้อย ได้แก่ หลักคุณธรรม/จริยธรรม ($\mu = 4.49$, $\sigma = 0.54$) หลักความเสมอภาค ($\mu = 4.48$, $\sigma = 0.61$) หลักเปิดเผย/โปร่งใส ($\mu = 4.48$, $\sigma = 0.49$) หลักนิติธรรม ($\mu = 4.46$, $\sigma = 0.41$) หลักการกระจายอำนาจ ($\mu = 4.45$, $\sigma = 0.56$) หลักประสิทธิภาพ ($\mu = 4.44$, $\sigma = 0.55$) หลักการมีส่วนร่วม/การพยายามแสวงหาฉันทามติ ($\mu = 4.43$, $\sigma = 0.69$) หลักการรับผิดชอบต่อ/สามารถตรวจสอบได้ ($\mu = 4.43$, $\sigma = 0.53$) หลักประสิทธิผล ($\mu = 4.40$, $\sigma = 0.47$) และหลักการตอบสนอง ($\mu = 4.40$, $\sigma = 0.57$) ตามลำดับ เมื่อพิจารณาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานพบว่า อยู่ระหว่าง 0.41 – 0.69 แสดงว่าผู้ตอบแบบสอบถามความคิดเห็น (Opinionnaire) สอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน

2. วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่าแนวทางการพัฒนาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนวัดบ้านหลวง (บัวราษฎร์บำรุง) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม

เขต 1 เป็นพหุแนวทาง โดยกำหนดให้ข้อที่มีค่ามัธยฐานเลขคี่น้อยที่สุดในแต่ละด้านมาเป็นประเด็น เพื่อหาแนวทางพัฒนาจำนวน 10 ด้าน มีแนวทางในการพัฒนาทั้งหมด 19 แนวทาง ดังนี้

1) ด้านหลักประสิทธิภาพ มีแนวทางในการพัฒนา 2 แนวทาง ได้แก่ 1) การทบทวนภารกิจ อย่างเป็นระบบโดยใช้หลัก “คงไว้-ปรับปรุง-ยกเลิก” ควบคู่กับการวิเคราะห์ภาระงานเชิงประจักษ์ และ 2) การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารจัดการ เช่น ระบบเอกสารออนไลน์และ ฐานข้อมูลกลาง เพื่อลดความซ้ำซ้อนลดต้นทุน และเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงาน อันจะส่งผลให้ ครูสามารถมุ่งเน้นภารกิจหลักด้านการพัฒนาผู้เรียนได้มากยิ่งขึ้น

2) ด้านหลักประสิทธิผล มีแนวทางในการพัฒนา 2 แนวทาง ได้แก่ 1) การจัดทำแผนบน ฐานข้อมูลจริงของสถานศึกษา โดยกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน วัดผลได้ และมีกลไกติดตามประเมินผล อย่างต่อเนื่องและ 2) การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง และชุมชนในการจัดทำ แผน เพื่อสร้างความเป็นเจ้าของร่วมและเพิ่มประสิทธิผลในการดำเนินงาน

3) ด้านหลักการตอบสนอง มีแนวทางในการพัฒนา 2 แนวทาง ได้แก่ 1) การจัดให้มีช่องทาง รับฟังความคิดเห็นที่หลากหลายและเข้าถึงได้ เช่น แบบสอบถามออนไลน์ การประชุม และ แพลตฟอร์มดิจิทัลและ 2) การนำข้อมูลที่ได้รับมาวิเคราะห์และใช้ประโยชน์ในการวางแผนและ ปรับปรุงการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ รวมทั้งพัฒนาการตอบสนองเชิงรุกเพื่อให้สอดคล้องกับ ความ ต้องการของผู้รับบริการ

4) ด้านหลักการะับผิดชอบ/ตรวจสอบได้ มีแนวทางในการพัฒนา 2 แนวทาง ได้แก่ 1) การ จัดทำระบบบริหารความเสี่ยงและแผนเผชิญเหตุที่ชัดเจน ครอบคลุมสถานการณ์สำคัญและ 2) การ ฝึกซ้อม ทบทวน และสรุปบทเรียนจากการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สามารถตอบสนองต่อ สถานการณ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสร้างความเชื่อมั่นแก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

5) ด้านหลักความโปร่งใส มีแนวทางในการพัฒนา 1 แนวทาง ได้แก่ การพัฒนาระบบ สารสนเทศเพื่อเปิดเผยข้อมูลที่สำคัญอย่างเป็นระบบ ถูกต้อง และเป็นปัจจุบัน ผ่านช่องทางที่ หลากหลาย เพื่อให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียสามารถเข้าถึงข้อมูลและตรวจสอบได้ อันจะช่วยสร้างความ ไว้วางใจและความโปร่งใสในการบริหารงาน

6) ด้านหลักนิติธรรม มีแนวทางในการพัฒนา 2 แนวทาง ได้แก่ 1) การส่งเสริมความรู้ความ เข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง และ 2) การที่ผู้บริหารเป็นแบบอย่างใน การปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด โปร่งใส และเป็นธรรม เพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมการทำงานที่ ยึดหลักนิติธรรม

7) ด้านหลักความเสมอภาค มีแนวทางในการพัฒนา 3 แนวทาง ได้แก่ 1) การกำหนดเกณฑ์ การพิจารณาที่ชัดเจน โปร่งใส และยึดข้อมูลเป็นฐาน 2) การส่งเสริมความเสมอภาคทางการศึกษา โดยคำนึงถึงความแตกต่างของผู้เรียนแต่ละกลุ่ม และ 3) การสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการแสดงความ คิดเห็นอย่างปลอดภัย เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมอย่างแท้จริงในองค์กร

8) ด้านหลักการมีส่วนร่วม/ฉันทามติ มีแนวทางในการพัฒนา 1 แนวทาง ได้แก่ การส่งเสริม การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนอย่างแท้จริง โดยผู้บริหารทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวกในการ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งจะช่วยลดความขัดแย้งและสร้างความเป็นเจ้าของร่วมในการดำเนินงาน

9) ด้านหลักการกระจายอำนาจ มีแนวทางในการพัฒนา 2 แนวทาง ได้แก่ 1) การกำหนดโครงสร้างและขอบเขตอำนาจหน้าที่ให้เหมาะสมกับศักยภาพบุคลากรและ 2) การจัดให้มีระบบกำกับติดตามและประเมินผลอย่างเป็นระบบ เพื่อให้การกระจายอำนาจเกิดประสิทธิภาพและสามารถตรวจสอบได้

10) ด้านหลักคุณธรรม/จริยธรรม มีแนวทางในการพัฒนา 2 แนวทาง ได้แก่ 1) การบูรณาการการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมให้เป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมองค์กรและ 2) การที่ผู้บริหารเป็นแบบอย่างที่ดีในการประพฤติปฏิบัติ เพื่อปลูกฝังค่านิยมด้านคุณธรรมและสร้างความยั่งยืนในการบริหารสถานศึกษา

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่าการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนวัดบ้านหลวง(บัวราชวรบุรีราษฎร์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 1 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ว่า การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนวัดบ้านหลวง (บัวราชวรบุรีราษฎร์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 1 อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เพราะ สถานศึกษาเป็นหน่วยงานทางการศึกษาของรัฐที่มีภารกิจในการจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพและทั่วถึง โดยผู้บริหารให้ความสำคัญกับการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลอย่างจริงจัง ภายใต้กรอบพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 ซึ่งมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ของงานและประโยชน์สูงสุดของผู้รับบริการ นอกจากนี้ สถานศึกษาได้นำหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) มาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ ครอบคลุมทั้งด้านการบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคลากร และการบริหารงานทั่วไป โดยมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ รอบด้าน ทำให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพและเกิดผลสัมฤทธิ์อย่างชัดเจน ส่งผลให้การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนวัดบ้านหลวง (บัวราชวรบุรีราษฎร์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 1 ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

2. ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่าแนวทางการพัฒนาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนวัดบ้านหลวง (บัวราชวรบุรีราษฎร์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 1 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้ว่า แนวทางการพัฒนาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนวัดบ้านหลวง (บัวราชวรบุรีราษฎร์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 1 เป็นพหุแนวทาง ซึ่งแยกเป็นรายด้านพบว่า

2.1 แนวทางการพัฒนาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนวัดบ้านหลวง(บัวราชวรบุรีราษฎร์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 1 ในด้านหลักประสิทธิภาพ พบว่า สถานศึกษาควรพัฒนาการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยเริ่มจากการทบทวนภารกิจอย่างเป็นระบบ ใช้หลัก “คงไว้-ปรับปรุง-ยกเลิก” เพื่อจำแนกงานที่จำเป็นและลดความซ้ำซ้อน ควบคู่กับการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาสนับสนุนการดำเนินงาน เพื่อลดภาระงานที่ไม่จำเป็นและเพิ่มความคล่องตัวในการปฏิบัติงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของชลธิชา เฟดิมดี และสงวน อินทร์รักษ์ ได้ศึกษาเรื่องหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารในกลุ่มโรงเรียนบูรพาศึกษา สังกัดสำนักงานเขต

พื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1 ที่ชี้ให้เห็นว่า ผู้บริหารควรมีการวางแผนการดำเนินงานอย่างเป็นระบบในทุกขั้นตอน พร้อมพัฒนาวิธีการทำงานให้มีความสะดวก รวดเร็ว และลดขั้นตอนที่ไม่จำเป็น ควบคู่กับการนิเทศ ติดตาม และตรวจสอบการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง เพื่อค้นหาจุดที่ควรปรับปรุงและพัฒนา เมื่อสิ้นสุดการดำเนินงานควรมีการประเมินผลร่วมกันและนำผลไปใช้ในการปรับปรุงงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น นอกจากนี้ ผู้บริหารควรพิจารณายกเลิกภารกิจที่ล้าสมัยหรือไม่จำเป็น รวมทั้งนำเทคโนโลยีมาใช้นับสนับสนุนการดำเนินงาน เพื่อลดภาระค่าใช้จ่ายและ เพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการของสถานศึกษาอย่างเหมาะสม (ชลธิชา เผดิมดี และสงวน อินทร์รักษ์, 2567)

2.2 แนวทางการพัฒนาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนวัดบ้านหลวง(บัวราชูร์บำรุง) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1 ในด้านหลักประสิทธิผลพบว่า สถานศึกษาควรจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาและแผนปฏิบัติการที่อิงข้อมูลจริง มีเป้าหมายชัดเจน วัดผลได้ และสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง พร้อมทั้งมีระบบติดตามและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง รวมถึงเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วม เพื่อสร้างความเป็นเจ้าของและเสริมความร่วมมือในการดำเนินงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของนิตยา สุตยอด ได้ศึกษาเรื่องการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรีเขต 4 ที่ชี้ให้เห็นว่า ผู้บริหารสถานศึกษา มีการกำหนดแผนงานและเป้าหมายเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างชัดเจน พร้อมทั้งกำหนดแนวทางการดำเนินงานที่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง และมีการติดตามประเมินผลเพื่อนำไปปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่อง (นิตยา สุตยอด, 2565)

2.3 แนวทางการพัฒนาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนวัดบ้านหลวง(บัวราชูร์บำรุง) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1 ในด้านหลักตอบสนองพบว่า สถานศึกษาควรพัฒนา ช่องทางการสื่อสารและการรับฟังความคิดเห็นให้หลากหลายครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย และนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เพื่อปรับปรุงการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ โดยมุ่งสู่การตอบสนองเชิงรุกที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย สอดคล้องกับงานวิจัยของสมยศ สุวรรณชัย และวิเชียร รุ้อยินยง ได้ศึกษาเรื่องแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 ที่ชี้ให้เห็นว่า ผู้บริหารควรมีการสื่อสารกับบุคลากร กรรมการสถานศึกษา ผู้มารับบริการและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้มีความรู้และความเข้าใจ นโยบาย เป้าหมาย และทิศทางดำเนินงาน เพื่อสร้างความเชื่อมั่น ความไว้วางใจ ในการจัดการศึกษา โดยใช้รูปแบบ ที่หลากหลายและเหมาะสมกับยุคปัจจุบันเช่น การใช้แอปพลิเคชัน lineหรือ สร้างเพจ Facebook ของโรงเรียน (สมยศ สุวรรณชัย และวิเชียร รุ้อยินยง, 2566)

2.4 แนวทางการพัฒนาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนวัดบ้านหลวง(บัวราชูร์บำรุง) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1 ในด้านหลักภาระรับผิดชอบ/สามารถตรวจสอบได้ พบว่า สถานศึกษาควรจัดให้มีระบบบริหารความเสี่ยงและแผนเผชิญเหตุที่ชัดเจน มีขั้นตอนปฏิบัติที่เป็นมาตรฐาน และมีการทบทวนปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง เพื่อเสริมสร้างความเชื่อมั่นแก่ผู้เกี่ยวข้อง สอดคล้องกับงานวิจัยของพรจันทร์ แจ่มบุตร ได้ศึกษาเรื่องการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนบ้านท่ามะกา ที่ชี้ให้เห็นว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในสถานศึกษา ควรมีการวิเคราะห์ปัญหา และสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้น ในการดำเนินงาน

รวบรวมนเป็นข้อมูลสารสนเทศ ที่เป็นระบบ เพื่อเป็นแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหา ที่อาจเกิดขึ้น รวมถึงการบริหารจัดการความเสี่ยงได้อย่างยั่งยืน และสถานศึกษาควรมีคู่มือแผนการดำเนินงาน ความปลอดภัยในสถานศึกษา โดยกำหนดมาตรการและระบบการแก้ไขหรือบรรเทาปัญหา ผลกระทบต่างๆ อย่างเป็นระบบ มีขั้นตอนการแก้ปัญหาที่ชัดเจน รองรับปัญหาหรือเหตุการณ์ต่างๆ ที่ส่งผลกระทบต่อสถานศึกษาและควบคุมความเสี่ยงต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้นกับสถานศึกษาได้ (พรจันทร์ แจ่มบุตร, 2567)

2.5 แนวทางการพัฒนาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนวัดบ้านหลวง (บัวราชบุรีบำรุง) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1 ในด้านหลักความเปิดเผย/โปร่งใส พบว่า สถานศึกษาควรพัฒนาระบบสารสนเทศให้สามารถเข้าถึงได้สะดวก ถูกต้อง และเป็นปัจจุบัน พร้อมทั้งเปิดเผยข้อมูลสำคัญผ่านช่องทางที่หลากหลาย เพื่อให้สามารถตรวจสอบได้ และสร้างความไว้วางใจต่อองค์กร สอดคล้องกับงานวิจัยของกองพล สมสุระ และคณะ ได้ศึกษาเรื่องแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนสุจริต สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 ที่ชี้ให้เห็นว่า ผู้บริหารโรงเรียนสุจริตควรพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศให้เป็นปัจจุบันและพร้อมใช้งานได้อย่างต่อเนื่อง พร้อมทั้งจัดให้มีระบบการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่หลากหลายช่องทาง ควบคู่กับการกำหนดกระบวนการรายงานผลการดำเนินงานและระบบสื่อสารองค์กรต่อสาธารณะที่ชัดเจนและถูกต้อง (กองพล สมสุระ และคณะ, 2567)

2.6 แนวทางการพัฒนาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนวัดบ้านหลวง (บัวราชบุรีบำรุง) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1 ในด้านหลักนิติธรรม พบว่า สถานศึกษาควรส่งเสริมให้บุคลากรมีความรู้ความเข้าใจกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง ควบคู่กับการที่ผู้บริหารเป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติงานอย่างถูกต้อง เป็นธรรม และโปร่งใส

2.7 แนวทางการพัฒนาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนวัดบ้านหลวง (บัวราชบุรีบำรุง) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1 ในด้านหลักเสมอภาค พบว่า สถานศึกษาควรกำหนดหลักเกณฑ์การพิจารณาต่างๆ อย่างชัดเจนและเป็นธรรม โดยยึดข้อมูล และข้อเท็จจริงเป็นสำคัญ พร้อมทั้งคำนึงถึงความแตกต่างของผู้เรียนและบุคลากร เพื่อให้ได้รับโอกาส และการสนับสนุนอย่างเหมาะสม สอดคล้องกับงานวิจัยของคมกริช ศรีอุทธา ได้ศึกษาเรื่องแนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 ที่ชี้ให้เห็นว่า สถานศึกษาควรเปิดโอกาสให้บุคลากรทุกระดับมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและการลงมติในประเด็นต่างๆ อย่างเสมอภาค ทั้งนี้การมีส่วนร่วมอย่างเท่าเทียมจะช่วยเสริมสร้างความรู้สึกรับผิดชอบร่วมกัน ทำให้การตัดสินใจมีความรอบด้าน เป็นธรรม และสะท้อนมุมมองจากทุกฝ่าย อีกทั้งยังส่งเสริมวัฒนธรรมองค์กรที่เปิดกว้าง เคารพความหลากหลาย ก่อให้เกิดความสามัคคี ความร่วมมือ ลดความขัดแย้ง และสร้างความไว้วางใจระหว่างบุคลากรภายในสถานศึกษาในระยะยาว (คมกริช ศรีอุทธา และคณะ, 2568)

2.8 แนวทางการพัฒนาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนวัดบ้านหลวง (บัวราชบุรีบำรุง) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1 ในด้านหลักการมีส่วนร่วม/การพยายามแสวงหาฉันทามติ พบว่า สถานศึกษาควรสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง เปิดพื้นที่ให้ทุกฝ่ายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และร่วมตัดสินใจในประเด็นสำคัญ ซึ่งจะช่วยลดความ

ขัดแย้งและเสริมสร้างความเป็นเจ้าของร่วมกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของสิทธิศักดิ์ เจียวงค์ และคณะ ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 ที่ชี้ให้เห็นว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และการดำเนินงานของโรงเรียนอย่างเหมาะสมเพื่อสร้างความรู้สึกร่วมเป็นเจ้าของร่วมกัน และพัฒนาโรงเรียนให้เติบโตอย่างยั่งยืน (สิทธิศักดิ์ เจียวงค์ และคณะ, 2569)

2.9 แนวทางการพัฒนาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนวัดบ้านหลวง (บัว ราษฎร์บำรุง) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 1 ในด้านหลักการกระจายอำนาจ พบว่า สถานศึกษาควรกำหนดโครงสร้างงานและขอบเขตหน้าที่อย่างชัดเจน มอบหมายงานควบคู่กับอำนาจการตัดสินใจ พร้อมทั้ง มีระบบติดตามและประเมินผล เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและความคล่องตัวในการบริหาร สอดคล้องกับงานวิจัยของสอดคล้องกับงานวิจัยของพร จันทร แฉงบุตร ได้ศึกษาเรื่องการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนบ้านท่ามะกา ที่ชี้ให้เห็นว่า สถานศึกษาควรจัดทำคู่มือในการปฏิบัติงาน กำหนดขอบเขตของภาระงานที่เกี่ยวข้องเพื่อทำให้เกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานมากยิ่งขึ้น และสถานศึกษาควรมีการกระจายอำนาจให้หัวหน้าฝ่ายต่างๆ มีคำสั่งมอบหมายงานภารกิจเป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อให้เกิดความชัดเจนในการปฏิบัติงาน และให้สิทธิในการตัดสินใจในการดำเนินงานต่างๆ ตามหน้าที่ของตน (พรจันทร แฉงบุตร, 2567)

2.10 แนวทางการพัฒนาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนวัดบ้านหลวง (บัว ราษฎร์บำรุง) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 1 ในด้านหลักคุณธรรม/จริยธรรม พบว่า สถานศึกษาควรส่งเสริมให้เป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมองค์กร ผ่านกิจกรรมและการเป็นแบบอย่างที่ดีของผู้บริหาร เพื่อปลูกฝังจิตสำนึกในการปฏิบัติงานอย่างถูกต้องและมีความรับผิดชอบ สอดคล้องกับงานวิจัยของสมยศ สุวรรณชัย และวิเชียร รุ้ยนง ได้ศึกษาเรื่องแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 ที่ชี้ให้เห็นว่า ผู้บริหารควรส่งเสริม สนับสนุน และสร้างจิตสำนึกความรับผิดชอบต่อหน้าที่ เป็นแบบอย่างที่ดีของบุคลากรให้เป็นไปตามมาตรฐานและจรรยาบรรณวิชาชีพ เช่น การปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี แก่บุคลากรในสถานศึกษา การส่งเสริมให้บุคลากรร่วมอบรมพัฒนาตนเองในการปฏิบัติตามมาตรฐานวิชาชีพอันดีงาม (สมยศ สุวรรณชัย และวิเชียร รุ้ยนง, 2566)

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

จากผลการวิจัยที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น ผู้วิจัยได้บูรณาการหลักธรรมาภิบาลมาในโรงเรียนวัดบ้านหลวงมาเป็นองค์ความรู้ใหม่ ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 การบริหารโรงเรียนยุคใหม่ที่สร้างความเชื่อมั่นตามหลักธรรมาภิบาล

จากการศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนวัดบ้านหลวง (บวรราชบุรีบำรุง) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1 ก่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ที่สำคัญว่า การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลมิได้เป็นเพียงกรอบแนวคิดเชิงนโยบาย หากแต่เป็นกลไกเชิงระบบที่สามารถยกระดับคุณภาพการบริหารจัดการได้อย่างเป็นรูปธรรม เมื่อมีการบูรณาการหลักธรรมาภิบาลทั้ง 10 ด้านเข้ากับบริบทการบริหารงานของสถานศึกษาอย่างครบวงจร โดยเฉพาะการเชื่อมโยงระหว่างประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ และความโปร่งใส ควบคู่กับการมีส่วนร่วมและการกระจายอำนาจ ส่งผลให้เกิดความคล่องตัวในการดำเนินงานและเพิ่มความเชื่อมั่นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย นอกจากนี้ยังพบว่า การนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ร่วมกับการบริหารเชิงข้อมูล และการสร้างวัฒนธรรมองค์กรด้านคุณธรรมจริยธรรม เป็นปัจจัยสนับสนุนสำคัญที่ช่วยเสริมพลังให้หลักธรรมาภิบาลเกิดผลสัมฤทธิ์อย่างยั่งยืน องค์ความรู้ดังกล่าวจึงสะท้อนให้เห็นว่า “ธรรมาภิบาลเชิงบูรณาการ” เป็นแนวทางการบริหารสถานศึกษายุคใหม่ที่สามารถประยุกต์ใช้ได้จริง และนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืนในระยะยาว

สรุป

การพัฒนาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนวัดบ้านหลวง (บวรราชบุรีบำรุง) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสะท้อนถึงศักยภาพของผู้บริหารในการบูรณาการหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีเข้าสู่การดำเนินงานของโรงเรียนอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง โดยครอบคลุมทั้งด้านการบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคลากร และการบริหารงานทั่วไป อันส่งผลให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการจัดการศึกษาอย่างชัดเจน ขณะเดียวกัน แนวทางการพัฒนาพบว่าควรดำเนินการในลักษณะพหุแนวทาง โดยมุ่งเน้นการปรับปรุงกระบวนการทำงานให้คล่องตัว การใช้ข้อมูลและเทคโนโลยีสนับสนุนการบริหาร การเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีส่วนร่วม

ตลอดจนการสร้างระบบความโปร่งใส ตรวจสอบได้ และยึดมั่นในหลักนิติธรรมและคุณธรรมจริยธรรมอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ การกำหนดโครงสร้างอำนาจหน้าที่ที่ชัดเจนและเป็นธรรม ยังเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยเสริมสร้างความเชื่อมั่นและความยั่งยืนในการบริหารสถานศึกษาในระยะยาวอย่างเป็นรูปธรรม

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 จากการศึกษาพบว่าสถานศึกษาควรพัฒนาการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมให้เป็นระบบและต่อเนื่องมากยิ่งขึ้น โดยบูรณาการผ่านกิจกรรมและวิถีการทำงานขององค์กร เช่น การจัดอบรมจรรยาบรรณวิชาชีพครู การแลกเปลี่ยนกรณีศึกษาทางจริยธรรมในที่ประชุม PLC หรือการจัดกิจกรรมจิตอาสาเพื่อปลูกฝังค่านิยมที่ดี นอกจากนี้ ผู้บริหารควรทำหน้าที่เป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติงาน เช่น การตัดสินใจอย่างโปร่งใส เป็นธรรม และยึดประโยชน์ส่วนรวมเป็นสำคัญ เพื่อให้บุคลากรเกิดการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง พร้อมทั้งควรกำหนดแนวทางหรือเกณฑ์ด้านคุณธรรมจริยธรรมเป็นส่วนหนึ่งของประเมินผลการปฏิบัติงาน เพื่อเสริมสร้างความตระหนักและความต่อเนื่อง อันจะนำไปสู่ความยั่งยืนของการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในระยะยาว

1.2 สถานศึกษาควรพัฒนาช่องทางการสื่อสารและรับฟังความคิดเห็นให้หลากหลายและเข้าถึงได้ง่าย เช่น การใช้แบบสอบถามออนไลน์ กล้องรับความคิดเห็น การจัดประชุมกลุ่มย่อย หรือการสื่อสารผ่านแพลตฟอร์มดิจิทัล เช่น Line หรือ Facebook ของโรงเรียน นอกจากนี้ ควรนำข้อมูลที่ได้รับมาวิเคราะห์และเชื่อมโยงสู่การปรับปรุงการดำเนินงานอย่างเป็นรูปธรรม เช่น การปรับปรุงกิจกรรมการเรียนการสอนตามข้อเสนอแนะของผู้ปกครอง หรือการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้ตรงกับปัญหาที่เกิดขึ้นจริง ควบคู่กับการพัฒนาการตอบสนองเชิงรุก เช่น การสำรวจความต้องการล่วงหน้า เพื่อให้การจัดบริการทางการศึกษามีความสอดคล้องกับความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมากยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

งานวิจัยนี้เกี่ยวข้องกับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนวัดบ้านหลวง (บวรราชบุรี บำรุง) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1 เผยแพร่ออกไปและเพื่อเป็นประโยชน์ในการศึกษาค้นคว้าต่อผู้บริหาร บุคลากรทางการศึกษา และผู้ที่สนใจ จึงมีข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

2.1 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2

2.2 ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน

2.3 ควรศึกษาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1

เอกสารอ้างอิง

- กองพล สมสุระ และคณะ. (2567). แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนสุจริต สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1. *วารสารบัณฑิตวิทยาลัย พิษณุพรรณ*, 19(3), 189-204.
- คมกริช ศรีอุทธา และคณะ. (2568). แนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3. *Journal of Buddhist Education and Research (JBBER)*, 11(2), 594-609.
- ชลธิชา เติมดี และสงวน อินทร์รักษ์. (2567). “หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารในกลุ่มโรงเรียนบูรพาศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1”. *วารสารการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร*, 15(2), 65-83.
- นิตยา สุตยอด. (2565). การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4. *Journal of Roi Kaensarn Academi*, 7(1), 187-188.
- พรจันทร์ แจ่มบุตร และสงวน อินทร์รักษ์. (2567). การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนบ้านท่ามะกา. *วารสารการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร*, 15(1), 1-16.
- สมยศ สุวรรณชัย และวิเชียร รุ้ยนิยง. (2566). แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2. *วารสารพุทธปรัชญาวิวัฒน์*, 7(2): 280-289.
- สิทธิศักดิ์ เจียงวงศ์ และคณะ. (2569). การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1. *Interdisciplinary Academic and Research Journal*, 6(1): e288306.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.). (2555). *หลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา.
- สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (DGA). (2565). *คู่มือการเปิดเผยข้อมูลภาครัฐ (Open Data Handbook)*. กรุงเทพฯ: DGA.

